

प्रस्तावना:

स्थानीय तहमा बालबालिकाको हक, हित र अधिकारको सम्मान, संरक्षण, परिपूर्ति, पालना र सम्बर्धनका लागि नेपालको संविधान तथा कानूनमा भएका व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयन गर्न तथा बालबालिकाको बचाव, संरक्षण, विकास तथा सहभागिताको अधिकार लगायत सर्वोत्तम हितको सुनिश्चितताका साथै बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय तहमा बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन गर्न छुट्टै कार्यविधि निर्माण गर्न बाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२६ को उपधारा (१), बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ६० को उपदफा (३), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ र ओमसतिया गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन २०७५ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ओमसतिया गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले यो कार्यविधि जारी गरेको छ ।

परिच्छेद १ प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (१) यो कार्यविधिको नाम “ओमसतिया गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन कार्यविधि २०८२” रहेको छ ।
- (२) यो कार्य विधि ओमसतिया गाउँपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

- (क) “अध्यक्ष” भन्नाले ओमसतिया गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले ओमसतिया गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ग) “ऐन” भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ सम्झनु पर्छ ।
- (घ) “कार्यविधि” भन्नाले ओमसतिया गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन कार्यविधि, २०८२ सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “वडा अध्यक्ष” भन्नाले ओमसतिया गाउँपालिका अन्तर्गतको वडाध्यक्षको पदमा निर्वाचित व्यक्ति वा सो पदमा रही कार्य गर्न तोकिएको व्यक्ति सम्झनु पर्दछ ।

ओमसतिया गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८२

- (च) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ बमोजिम स्थानीय तहको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा कार्यरत अधिकृत कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।
- (छ) “प्रदेश मन्त्रालय ” भन्नाले महिला, सामाजिक विकास मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “परिषद्” भन्नाले ऐनको दफा ५९ बमोजिमको राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद् भन्ने सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “बाल कल्याण अधिकारी” भन्नाले ऐनको दफा ६१ बमोजिमको अधिकारी सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) “बालगृह” भन्नाले ऐनको दफा ५२ बमोजिम स्थापना भएको बालगृह सम्झनु पर्छ ।
- (ट) “बाल क्लब” वा “बाल संस्था” भन्नाले बाल अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा १० बमोजिम स्थानीय तहमा दर्ता गरेको वा नगरेको बाल क्लब सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) “बाल कोष” भन्नाले जोखिममा परेका तथा विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाको तत्काल उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना, क्षतिपूर्ति प्रदान तथा छात्रवृत्तिका लागि कार्यविधिको दफा २८ बमोजिम स्थानीय तहमा स्थापना गरिएको बाल कोष सम्झनु पर्छ ।
- (ड) “बालबालिका” भन्नाले १८ बर्ष उमेर ननाघेका व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
- (ढ) “बाल सञ्जाल” भन्नाले गाउँपालिका भित्र गठित बाल क्लबहरूको गाउँपालिका स्तरिय सञ्जाल सम्झनु पर्छ ।
- (ण) “मन्त्रालय” भन्नाले नेपाल सरकार, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
- (त) “विशेष संरक्षणका आवश्यकता भएका बालबालिका” भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४८ बमोजिमका बालबालिका सम्झनु पर्छ ।
- (थ) “समाजसेवी वा मनोविज्ञ” भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ६२ बमोजिम स्थानीय तहमा नियुक्त समाजसेवी, बाल मनोविज्ञ एवम् सामाजिक कार्य तथा मनोविज्ञान सम्बन्धमा तालिम प्राप्त गरी स्थानीय तहमा बालबालिकालाई सेवा दिने उद्देश्यले सूचीकृत व्यक्ति एंव सो सम्बन्धमा विशेषज्ञता प्राप्त सूचीकृत संस्थालाई समेत सम्झनु पर्छ ।
- (द) “बाल अधिकार समिति” भन्नाले ऐनको दफा ६० बमोजिम स्थानीय तहमा गठित बाल अधिकार समिति सम्झनु पर्छ ।
- (ध) “संस्था” भन्नाले बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्धनका लागि प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका संघसंस्था, सङ्गठन तथा सामुदायिक संस्थाहरूलाई सम्झनु पर्छ ।

- (न) “सेवा प्रदायक निकाय” भन्नाले स्थानीय तहमा सेवा प्रवाह गरिरहेको सरकारी कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय, श्रोत केन्द्र, प्रहरी चौकी तथा यस्ता अन्य निकायहरूलाई सम्झनु पर्छ।
- (प) “स्थानीय तह” भन्नाले ओमसतिया गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद २

उद्देश्य तथा सिद्धान्त

३. उद्देश्य: यस कार्यविधिका उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन्:-

- १) बाल अधिकारको संरक्षण र प्रवर्धनकोलागि नेपालको संविधानमा उल्लेखित बालबालिकाको अधिकार तथा बालबालिका सम्बन्धी संघीय ऐन, प्रदेश ऐन एवम् स्थानीय तहमा भएका कानूनी र नीतिगत व्यवस्थाहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने।
- २) स्थानीय तहमा बालमैत्री शासन, बालमैत्री संरचना, बालमैत्री प्रक्रियाको अवलम्बन तथा प्रवर्द्धन गर्ने गराउने।
- ३) बालबालिका माथि हुने सबै प्रकारका हिंसा, दुर्व्यवहार, शोषण, अवहेलना, बेवास्ताको अन्त्यका लागि बहुपक्षीय समन्वय तथा सहकार्य स्थापित गर्ने।

परिच्छेद ३

बाल अधिकारको संरक्षण, सम्मान, सम्बर्धन, प्रवर्धन, प्रचलन तथा परिपुर्ति गर्ने र दायित्व निर्वाहको व्यवस्था

४. बाल अधिकारको संरक्षण गर्ने:

स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रका बालबालिकाको अधिकारहरूको संरक्षण, प्रचलन तथा सम्बर्धनका लागि बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को बालबालिकाको अधिकार तथा निजप्रतिको दायित्वको संरक्षण र प्रचलन अन्तर्गत दफा ६४ र ६५ बालबालिका प्रतिको दायित्व अन्तर्गत दफा १७, १८ र १९ एवं विविध अन्तर्गत दफा ७७ बमोजिम बालबालिकाको कर्तव्यको व्यवस्था गर्न गराउन सक्नेछ।

५. बाल अधिकारको संरक्षण, सम्मान, सम्बर्धन, प्रवर्धनमा आवश्यक सेवाप्रवाहको व्यवस्था गर्ने:

- (१) आफ्नो स्थानीय तह भित्रका सबै किसिमका बालबालिकाको जन्मदर्ता तथा नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्र पाउने अधिकार सुनिश्चितताका लागि सरल र उपयुक्त उपायहरू अपनाइने छ ।
- (२) गभर्वती, सुत्केरी, नवजात शिशु, शिशु र बालबालिकाका लागि आवश्यक सबै किसिमका खोपहरू, स्वास्थ्य सेवा, पोषणसँग सम्बन्धित सबै किसिमका सेवासुविधा र आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्था, उपकरण र औषधीहरू उपलब्ध गराउने, सेवा प्रवाह प्रभावकारी र बालमैत्री भए नभएको पटके वा आवधिक अनुगमन गर्ने गराउने कार्यहरू गरी कानून र नीति बमोजिम बालबालिकाको स्वास्थ्य अधिकार सुनिश्चित हुने व्यवस्था गरिने छ ।
- (३) स्थानीय तह भित्र सञ्चालनमा रहेका निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई बालबालिकाको स्वास्थ्य उपचारमा सहूलियतको व्यवस्थाका लागि पहल गरिने छ ।
- (४) प्रत्येक विद्यालयमा बालमैत्री भौतिक संरचनाको व्यवस्था (सुरक्षित पर्खाल वा घेराबार सहित), कुनै पनि किसिमका बालबालिका विरुद्ध विभेद, अवहेलना, हेपाइ, हिंसा, दुर्व्यवहार जस्ता कार्यहरू निषेध, पत्रुखाना निषेध, शैक्षिक गतिविधि बाहेकका क्रियाकलाप गर्न निषेध लगायत लैङ्गिकमैत्री शौचालय, पर्याप्त खानेपानी र सरसफाई, महिनावारी प्याड तथा प्रारम्भिक उपचार बाकस, नियमित र बालमैत्री पठनपाठन, खेल मैदान र सबै किसिमका विद्यार्थीमैत्री खेलकुद र सामानको व्यवस्था गर्ने गराइनेछ ।
- (५) स्थानीय तहभित्रका सबै किसिमका बालबालिकालाई प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र र विद्यालयमा भर्ना गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- (६) प्रत्येक विद्यालयमा विद्यार्थीलाई प्रदान गरिने विविध किसिमका छात्रवृत्तीहरूको यथोचित वितरण र सोको अनुगमन र पृष्ठपोषण गरिनेछ ।
- (७) स्थानीय तहमा र सम्भव भएसम्म प्रत्येक वडामा एक बाल पुस्तकालय, बाल सृजना केन्द्र र खेलकुद स्थान वा मैदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (८) कुनैपनि विद्यालयबाट २०० मिटरको दुरिभित्र मदिरा, चुरोट तथा सूतिजन्य लगायतका सामग्री बिक्री वितरण र उपभोग गर्न तथा चलचित्र, मादक पदार्थ, चुरोट, रक्सी तथा अश्लील साहित्यसँग सम्बन्धित सामग्री प्रचारप्रसार गर्न लगायत १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकालाई उक्त सामग्रीको बिक्री वितरण तथा प्रयोग गर्न निषेध गरिनेछ ।

- (९) प्रत्येक विद्यालयमा विद्यार्थी, शिक्षक लगायत सरोकारवालाका लागि आचारसंहिता बनाई सहज देखिने गरी राख्ने र सोही बमोजिम लागू गरिनेछ ।
- (१०) बालबालिका विरुद्ध हुने कुनै पनि किसिमका शोषण, हिंसा, दुर्व्यवहार, हेपाइ, अपहेलना लगायत बालविवाह, बालश्रमका घटनाहरू रोकथाम र अन्त्य गर्न, बाबुआमा विहीन र जोखिम अवस्थामा परेका (आधारभूत अधिकारबाट वञ्चित, एचआइभी एड्सबाट संक्रमित र प्रभावित आदि) बालबालिकाको संरक्षण सुनिश्चित गर्न र उजुरीको तत्काल कारवाहीको लागि संस्थागत तहमा बाल संरक्षण मापदण्ड निर्माण गरी लागू गर्ने अनिवार्य व्यवस्थाको लागि पालिकाले आवश्यक सहजीकरण गर्नेछ ।
- (११) स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई अनिवार्य रूपमा बाल अधिकार तथा बालमैत्री व्यवहार र बालमैत्री शासन अभ्यास सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गरिनेछ ।
- (१२) स्थानीय तहको आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा बाल सहभागितालाई प्रोत्साहन गरी उक्त योजनामा बालबालिकासँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ समावेश गरिनेछ ।
- (१३) जोखिममा रहेका बालबालिकाको तत्काल उद्धार, संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि बाल हेल्पलाईन नं. १०९८ तथा हराएका, बेवारिस फेला परेका बालबालिकाको सकुशल उद्धार तथा व्यवस्थापनका लागि बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्र नं. १०४ सँग समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ ।
- (१४) बालबालिकालाई लिङ्ग, जातजाति, रङ्ग, पारिवारिक हैसियत तथा शारीरिक र यौनिक अवस्थाका आधारमा हुने भेदभावको अन्त्य गरिनेछ ।
- (१५) आफ्नो पालिका भित्रका सबै किसिमका बालबालिकाको जनसांख्यिक, जातजाति, लैङ्गिक, अपाङ्गता, शैक्षिक, छात्रवृत्ति, सामाजिक सुरक्षा सहयोग, बाबुआमा विहीन, जोखिम अवस्थामा परेका, स्वास्थ्य र पोषण, एचआइभी प्रभावित लगायतको स्थिति बारे खण्डीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली विकास गरिनेछ ।
- (१६) बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति, २०६८ र बालमैत्री शासन कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७८ बमोजिम बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्न प्रयास गरिनेछ ।

६. बालबालिकाको सर्वात्तम हित कायम गर्नु पर्ने:

- (१) स्थानीय तहका प्रत्येक निकाय, बाल कल्याण अधिकारी, समाजसेवी, सामाजिक संघ संस्था तथा सेवा प्रदायक निकायहरूले बालबालिकाको निमित्त काम गर्दा बालबालिकाको सर्वात्तम हितलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

७. बालमैत्री संरचना तथा अभ्यासको सुनिश्चितता:

- (१) बालबालिका रहने वा बालबालिकालाई सेवा प्रदान गर्ने स्थानीय तहभित्रका सबै सार्वजनिक निकाय, सामाजिक संघ संस्था तथा निजी संस्थाले भौतिक संरचना निर्माण वा मर्मत सम्भार गर्दा बालमैत्री हुने गरी स्थानीय तहले आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु र आवधिक अनुगमन गर्नु पर्नेछ।

८. बालबालिकाको वैकल्पिक हेरचाहको प्रबन्ध:

- (१) पालिकाले आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रमा फेला परेका विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकामध्ये ऐनको दफा ४८ को उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख), (घ), (ङ), (च) र (छ) बमोजिमका बालबालिकालाई वैकल्पिक हेरचाहको आवश्यकता भएमा उक्त बालबालिकालाई संरक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि ऐनको दफा ४९ (२) को खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिम वैकल्पिक हेरचाहको व्यवस्था तथा प्रवर्धनलाई प्राथमिकता दिइनेछ। तर यस बमोजिम वैकल्पिक हेरचाहको व्यवस्था हुन नसकेमा खण्ड (घ) को प्रयोजनका लागि ऐनको दफा ५२ बमोजिम स्थानीय तहले बालगृह स्थापना तथा सञ्चालन गर्न सक्नेछ। तर यस्तो व्यवस्था समेत हुन नसक्ने अवस्था भएमा हाल आफ्नो पालिकाभित्र वा नजिकको पालिका वा प्रदेशमा सञ्चालनमा रहेका बालगृहमा अल्पकालीन संरक्षणका लागि सिफारिस गर्न सक्नेछ।
- (२) हाल सञ्चालनमा रहेका र ऐनको दफा ५२ बमोजिम सञ्चालन गरिने बालगृहको अनुगमन पालिकाले गर्नु पर्दछ। बालगृहले पालना गर्नुपर्ने न्यूनतम मापदण्ड अनुसूची -१ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ४

बाल सहभागिता तथा बाल क्लब सञ्चालन

९. बाल सहभागिताको अभ्यासः

- (१) स्थानीय तहले आफ्नो धारणा बनाउन सक्षम भएका बालबालिकालाई आफूलाई असर पार्ने विषयमा परिवार, समुदाय, विद्यालय, सार्वजनिक निकाय वा संस्था लगायतबाट आफ्ना कार्यहरू सम्पादनको प्रक्रियामा बाल सहभागिताको अभ्यासलाई प्रवर्धन गर्ने व्यवस्था गर्नेछ। यसैगरी पालिकाको आवाधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा, बालबालिकासँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूमा र बालबालिका संलग्न हुने विद्यालय लगायत सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सबै किसिमका बालबालिकाको (बालकबालिका, सबै किसिमका अपाङ्गता, यौनिक अल्पसंख्यक आदि) को सहभागितालाई प्रवर्धन गर्नेछ।
- (२) बाल सहभागिता प्रवर्धनका लागि पालिकाले देहायका उपायहरू समेत अवलम्बन गरिनेछः
 - (क) बालबालिकासँग सम्बन्धित सरोकारका विषयमा प्रचलित कानूनले निषेध गरेको बाहेक माग गरेको सूचना निःशुल्क प्रदान गरिनेछ।
 - (ख) स्थानीय तह भित्र विद्यालयहरू बीच तथा वडाहरू बीच अतिरिक्त क्रियाकलापहरू (खेलकुद, साहित्य, गीत, संगीत, वक्तृत्वकला, चित्रकला आदि) विविध किसिमका अपाङ्गता भएका बालबालिकासमेतलाई उपयुक्त हुने गरी पालिकास्तरमा प्रतिस्पर्धात्मक कार्यक्रमको आयोजना गरी बाल सहभागितालाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
 - (ग) बाल क्लब, बाल संस्था तथा बाल क्लब सञ्जाल दर्ता वा नविकरणको लागि रीतपूर्वक परेका निवेदनका आधारमा दर्ता गरी दर्ताको प्रमाणपत्र निःशुल्क उपलब्ध गराउनेछ।
 - (घ) आवधिक रूपमा अद्यावधिक गरिएको बाल क्लब सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाको जानकारी स्थानीय बाल अधिकार समिति, प्रदेश बाल अधिकार समिति, राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद मा पठाउनेछ।
- (३) स्थानीय तहले बाल सहभागिता प्रवर्धनका नाममा व्यक्ति, संस्था वा सार्वजनिक निकायले देहायका कार्यहरू गर्नमा रोक लगाईनेछः-
 - (क) बालबालिकाको अध्ययनमा नियमित रूपमा बाधा तथा अवरोध पुग्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने वा सहभागी गराइने छैन।

- (ख) बालबालिकाको शारीरिक, मानसिक, संवेगात्मक, आध्यात्मिक, सामाजिक विकासमा असर पुऱ्याउने खालका कुनै पनि गतिविधि वा कार्यमा बालबालिकालाई संलग्न गराउने कार्यमा रोक लगाउनेछ ।
- (ग) बालबालिकालाई आमामाबु, संरक्षक, विद्यालय लगायत कुनै पनि सरकारी निकाय वा गैरसरकारी संस्थाले बालबालिकाको हित विपरित र्याली, जुलुस, सभा आदिमा सहभागी गराउने कार्यलाई निरूत्साहित गरिनेछ ।
- (घ) विद्यालय लगायतका सरकारी निकाय वा गैरसरकारी संस्थाले कानून वा विधान बमोजिम आफूले गर्नुपर्ने काम बालबालिका, बाल क्लब, संस्था वा तिनको सञ्जाल मार्फत गराउने कार्यलाई निरूत्साहित गरिनेछ ।
- (ङ) परम्परागत हानिकारक अभ्यास गर्न वा सो अभ्यासमा सहभागी गराउने कार्यलाई पुर्णरूपमा निषेध गरिनेछ ।

१०. बाल क्लब वा बाल संस्था दर्ता, अभिलेखिकरण तथा नविकरण:

- (१) ऐनको दफा १० को उपदफा (१) अनुसार प्रत्येक बालबालिकालाई आफ्नो हक, हित र अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्धनका लागि बाल क्लब वा संस्था खोल्ने अधिकार सुनिश्चित गरिएको छ । उपदफा (२) मा बाल क्लब वा संस्था खोल्ने सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ भन्ने व्यवस्था भए बमोजिम बालबालिकाले बाल अधिकार संरक्षण र प्रवर्धनका लागि बाल क्लब वा संस्था दर्ता, अभिलेखिकरण गर्न चाहेमा पालिकामा देहायका विवरण सहित अनुसूची -२ बमोजिम निवेदन दिनु पर्नेछ ।
 - (क) बाल क्लब वा संस्था दर्ता गर्न चाहने बालबालिकाको नाम थर, उमेर, अध्ययन गरिरहेको कक्षा, ठेगाना र जन्मदर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि वा अध्ययनरत विद्यालय वा आश्रित बालगृहको सिफारिस पत्र,
 - (ख) बाल क्लब वा संस्थाको उद्देश्य तथा सो मार्फत गर्न चाहेका मुख्य कामको विवरण,
 - (ग) बाल क्लब वा संस्थाको सदस्यताको किसिम, सदस्यता लिने प्रक्रिया तथा कार्य समितिमा रहने पदहरूको विवरण तथा निर्वाचित हुने प्रक्रिया र अवधि ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन आएमा स्थानीय तहले बाल क्लब वा संस्था दर्ता गरी अनुसूची -३ बमोजिमको प्रमाणपत्र दिनेछ ।

- (३) उपदफा (२) बमोजिम दर्ता भएको बाल क्लब वा संस्थाले प्रत्येक वर्ष स्थानीय तहमा देहायको विवरण खुलाई नविकरणको लागि निवेदन दिनुपर्नेछ।
 - (क) एक आ.व.मा आफूले गरेको मुख्य काम वा क्रियाकलापको संक्षिप्त विवरण,
 - (ख) सदस्यहरू तथा कार्य समितिमा रहेका पदहरूको विवरण।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन आएमा स्थानीय तहले बाल क्लब वा संस्थाको नविकरण गरिदिनेछ।
- (५) बाल क्लब वा संस्था दर्ता र नविकरण गरे बापत कुनै शुल्क लिइने छैन।
- (६) प्रत्येक बाल क्लब तथा संस्थाले प्रत्येक वर्ष सम्पादन गरेका कार्यहरूको संक्षिप्त जानकारी प्रत्येक वर्षको फाल्गुन महिनाको मसान्तसम्म स्थानीय तह तथा पालिका बाल अधिकार समितिमा पठाउनु पर्नेछ।
- (७) पालिका बाल अधिकार समितिले बाल क्लब एवम् संस्थाको वार्षिक जानकारीको संक्षिप्त विवरण प्रत्येक वर्षको वैशाख महिनाको मसान्तसम्म प्रदेश बाल अधिकार समितिमा पठाउनु पर्नेछ।
- (८) बाल क्लब वा संस्थाले तिन वर्षसम्म स्थानीय तहमा नविकरण नगराएमा उक्त बाल क्लब वा संस्था स्वतः खारेज हुनेछ।

११. बाल क्लब सञ्जाल दर्ता तथा नविकरण:

- (१) स्थानीय तहमा दर्ता भएका बाल क्लब वा संस्थाहरूले गाउँस्तरीय बाल सञ्जाल दर्ता गर्न चाहेमा देहायका विवरण सहित पालिकामा निवेदन दिनु पर्दछ:
 - (क) बाल क्लब वा संस्थाहरूको दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
 - (ख) बाल क्लब वा संस्थाहरूले सञ्जालको रूपमा दर्ता, अभिलेखिकरण गर्ने सामूहिक निर्णयको प्रतिलिपि,
 - (ग) बाल क्लब वा संस्थाहरूको सञ्जालको उद्देश्य र मुख्य क्रियाकलापहरू,
 - (घ) बाल क्लब वा संस्थाको सञ्जालमा प्रत्येक बाल क्लब वा संस्थाबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्वको विधि,
 - (ङ) सञ्जालको सदस्य तथा कार्य समितिमा रहने पदाधिकारीहरूको तीन पुस्ते विवरण।
- (२) स्थानीय तहमा दर्ता भएका बाल क्लब वा संस्थाहरूले उपदफा (१) बमोजिम बाल सञ्जाल

स्थापना गर्न निवेदन दिएमा पालिकाले सञ्जालको दर्ता, अभिलेखिकरण गरी प्रमाणपत्र दिनेछ।

- (३) स्थानीय तहमा दर्ता भएका बाल सञ्जालले आफूले गरेको कामको संक्षिप्त प्रतिवेदन र सदस्यहरूको विवरण समेत खुलाई प्रत्येक तीन वर्षमा पालिकामा नविकरणको लागि निवेदन दिनुपर्दछ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिमको निवेदन आएमा स्थानीय तहले बाल सञ्जालको नविकरण गरिदिनेछ।
- (५) स्थानीय तहले बाल सञ्जाललाई व्यवस्थित गर्न पालिका बाल अधिकार समितिको सिफारिसमा वडा वा स्थानीय तह स्तरमा बाल सञ्जाल निर्माण गरी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ।
- (६) बाल सञ्जाल दर्ता र नविकरण गरे बापत कुनै शुल्क लिइने छैन।
- (७) बाल सञ्जालले ५ वर्षसम्म उक्त सञ्जालको नविकरण नगराएमा स्वतः खारेज हुनेछ।

१२. बाल क्लबको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) बाल क्लबको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-
 - (क) क्लबमा आवद्ध सदस्यसहित १८ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकाहरूको क्षमता विकास अभिवृद्धि हुने खालका हाजिरी जवाफ, वक्तृत्वकला, निबन्ध लेखन, साहित्यिक गतिविधि, खेल, वृत्ति र विकासका लागि अन्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
 - (ख) बालबालिका, उनीहरूका अभिभावक र परिवारका अन्य सदस्यहरूलाई बाल अधिकारको बारेमा सचेत गराउने,
 - (ग) सिकाई प्रक्रियामा बाल सहभागिता अभिवृद्धि गर्दै बालबालिकामा अन्तरनिहित प्रतिभाको प्रस्फुटन गर्ने गराउने।
 - (घ) बालबालिकालाई जीवनपयोगी सीपको बारेमा जानकार गराउने,
 - (ङ) बाल क्लबलाई बालबालिकामा रचनात्मकता र नवीन कौशल विकास गर्ने एक साझा स्थलको रूपमा स्थापित गराउने,
 - (च) बालबालिकाको कक्षा कोठाको सिकाइलाई वास्तविक जीवनमा रूपान्तरण गर्न सक्ने साधनको रूपमा बाल क्लबलाई परिचित गराउने,
 - (छ) स्वास्थ्य, सरसफाई र वातावरणका क्षेत्रमा सामुदायिक सचेतनाका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने,

- (ज) बालबालिकाको कल्याण र अधिकार सुनिश्चित गर्न स्थानीय तहमा विभिन्न कार्यक्रमहरू आयोजना गर्ने,
- (झ) कला, साहित्य, सामाजिक सद्भाव, मातृभाषा, मातृ संस्कृति र शिक्षाको संरक्षणका लागि आवाज उठाउन र सामाजिक कुरीति तथा बाल अधिकार उल्लंघनको घटनाहरूको विरुद्ध रचनात्मक आवाज उठाउने,
- (ञ) विद्यालय भर्ना हुने उमेर समुहका बालबालिकाहरू विद्यालय भर्नाबाट वञ्चित रहे नरहेको बारेमा निरन्तर अनुगमन गर्ने र विद्यालय नगएका बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गर्नका लागि सम्बन्धित वडा कार्यालयसँग समन्वय गरी विद्यालय भर्ना गर्ने व्यवस्था मिलाउने,
- (ट) स्थानीय तह तथा आफ्नो वडाभित्रका टोल विकास संस्थाहरूले सञ्चालन गर्ने जनचेतनामूलक कार्यमा सक्रिय सहभागिता जनाउने,
- (ठ) बालमैत्री स्थानिय शासन प्रवर्धनका लागि निर्धारित सूचकहरू कार्यान्वयनमा सदैव अग्रसर रही बालमैत्री वडा वा पालिका बनाउने अभियानमा पालिका तथा वडालाई निरन्तर सहयोग गर्ने,
- (ड) पूर्ण साक्षर, पूर्ण खोप, पूर्ण घटना दर्ता, पूर्ण सरसफाई आदि अभियानमा पालिका, वडा तथा टोल विकास संस्थाहरूलाई सहयोग गर्ने,

(२) उपदफा (१) मा जुन सुकै कुरा लेखेको भएतापनि बाल क्लब, बाल संस्था तथा बाल सञ्जालले देहाय बमोजिमका कार्यहरू गर्न गराउन निषेध गरिएको छ ।

- (क) कुनै राजनीतिक दल वा त्यसको भातृ संगठनका पक्षपोषण वा विरोध गर्ने,
- (ख) समुदायको सार्वजनिक वा निजी सम्पत्ति दुरुपयोग तथा कसैको जिउ ज्यान माथि क्षति पुर्याउन,
- (ग) समुदायका निश्चित जातजाति, धर्म, क्षेत्र वा पेशाकर्मी प्रति गलत भावना र दृष्टिकोण सम्प्रेषण गर्न,
- (घ) हिंसा र दुर्व्यवहार पीडित तथा प्रभावित बालबालिकाको गोपनीयता भंग हुने र पहिचान खुल्ने गतिविधिहरू गर्न,
- (ङ) सांस्कृतिक कारण बाहेक रातको समयमा र आफ्नो विद्यालय, बालगृह वा समुदाय भन्दा बाहिर गएर गरिने गतिविधि तथा कार्यक्रमहरूमा सहभागी हुन, तर प्रतिस्पर्धा, आवासीय तालिम वा आयोजकहरूले उचित सुरक्षा प्रबन्ध गरेको अवस्थामा भने समुदाय, बालगृह वा विद्यालय भन्दा बाहिर गएर कार्यक्रम गर्न सकिने छ,

- (च) उचित सुरक्षाको प्रबन्ध र आवश्यक पूर्व अनुमति बेगर जिउ ज्यानमा खतरा पुग्ने साहसिक खेलहरू खेल्न खेलाउन,
- (छ) बाल समूह कोष निर्माण वा आयआर्जनका लागि बालश्रम तथा कुनै पनि व्यापार, व्यवसाय गर्न,
- (ज) सिंगो परियोजना सञ्चालन गर्न वा ठुला र लामो समयका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न,
- (झ) आर्थिक जिम्मेवारी लिई कार्यहरू गर्न,

१३. बाल सञ्जालको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) बाल क्लब सञ्जालको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः
- (क) आफ्नो क्षेत्रभित्रका बाल क्लबहरूको अभिलेख राख्ने तथा बालबालिकाका लागि उपयोगी हुने पुस्तकालय वा सूचना केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- (ख) आबद्ध बाल क्लबहरूको गतिविधि सञ्चालन गर्न सञ्जाललाई वडा, पालिका तथा अन्य सहयोगी संस्थाहरूबाट प्राप्त आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- (ग) बाल क्लबहरूले सञ्चालन गरेका कार्यक्रमहरूमा अतिथिको रूपमा उपस्थित भई बाल क्लबका अन्य साथीहरूलाई हौसला प्रदान गर्ने । तर यस्ता किसिमका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्दा आफ्नो तथा अन्य साथीहरूको पढाइलाई असर नपर्ने गरी विदा तथा फुर्सदको दिनमा कार्यक्रम गर्न उत्प्रेरित गर्ने,
- (घ) बाल अधिकारसँग सम्बन्धित विशेष अभियान तथा कार्यहरू बाल क्लबहरू मार्फत प्रभावकारी रूपले सम्पन्न गर्न विभिन्न उपसमितिहरूको गठन गरी सञ्जालका पदाधिकारीहरूका बीचमा कार्यविभाजन गरी काम गर्न सकारात्मक वातावरण बनाउने,
- (ङ) स्थानीय तहले स्थानीयस्तरमा बालबालिकाको अधिकारसँग सम्बन्धित योजना तर्जुमा कार्यान्वयन र मूल्याङ्कनका सम्पूर्ण चरणहरूमा सञ्जालबाट प्रतिनिधित्वको माग गर्नुका साथै अन्य बाल क्लबहरूको तर्फबाट आएको योजना तथा सुझावहरू समेतलाई ख्याल गर्दै सञ्जालको तर्फबाट सक्रिय सहभागिता जनाउने,
- (च) स्थानीयस्तरमा बालबालिका माथि हुने सबै किसिमका दुर्व्यवहार, हिंसा, हेला, हेपाई, सामाजिक कुरीति र विभेद जस्ता बालअधिकार हननका घटना विरूद्ध बाल क्लबको तर्फबाट आवश्यक पहल र पैरवी गर्ने साथै यस्ता किसिमका घटनाका विरूद्ध सम्बन्धित सरोकारवाला पक्षहरूको ध्यान आकृष्ट गराउने, सहकार्य र समन्वय गर्ने,
- (छ) बाल क्लबहरूले आयोजना गर्ने कार्यक्रमका लागि आवश्यक स्रोतहरूको खोजी गरी

सञ्जालले सहयोग माग गर्ने तथा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न अन्य निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,

- (ज) आफ्नो कार्यक्षेत्रमा सञ्चालन भएका विद्यालय भर्ना, जन्मदर्ता, बालविवाह, बालमैत्री वातावरण, खुला दिसामुक्त क्षेत्र, बालमैत्री स्थानीय शासन, विद्यालयमा भयरहित शिक्षण सिकाइको सम्बन्धमा बालबालिका सँगसँगै गर्ने अभियानहरूमा बाल सञ्जालको तर्फबाट सक्रिय सहभागिता जनाउने,
- (झ) बाल क्लब तथा बाल अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत अन्य संघसंस्था तथा सरोकारवालाहरू बीच आपसी समझदारी र समन्वयको वातावरण तयार गर्ने,
- (ञ) आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका बाल क्लबहरूले सम्पन्न गरेका क्रियाकलापहरूको संक्षिप्त प्रतिवेदन माग गर्ने तथा सो को अभिलेख राख्ने तथा पालिका र पालिका बाल अधिकार समितिमा पेश गर्ने,
- (ट) बाल क्लबहरू बीच आपसी समन्वय, सहकार्य बढाउने तथा सवालहरूको सामूहिकीकरण गर्ने र एक आपसबाट सिकाईका अवसर सृजना गर्ने ।

१४. बालबालिकाको संस्था वा सञ्जालको कर्तव्य तथा दायित्वः

- (क) बाल क्लब, बाल संस्था वा बाल सञ्जालका सबै उमेर, लिङ्ग, जातजाति, अपाङ्गता लगायत स्थानीय समाजको विविधतालाई प्रतिबिम्ब गर्ने गरी समावेशी हुनुपर्नेछ । तर यस व्यवस्थाले बालिकाहरू मात्र सदस्य रहन सक्ने गरी विशिष्टीकृत बाल क्लब वा संस्था सञ्चालन गर्न रोक लगाएको मानिने छैन ।
- (ख) बाल क्लब, संस्था वा सञ्जालको सदस्यता विधानमा तोकिएको प्रक्रिया बमोजिम योग्य बालबालिका वा निजको संस्थाले सदस्यता लिन पाउने गरी खुल्ला गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) बाल क्लब, संस्था वा सञ्जालको नेतृत्व वा यसका क्रियाकलापहरूमा बढी भन्दा बढी बालबालिकालाई अवसर पाउने गरी सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) बाल क्लब, संस्था वा सञ्जालका पदाधिकारीहरूले दुई कार्यकाल भन्दा बढी पदमा निरन्तर नबसी क्रमशः अर्का बालबालिकालाई नेतृत्वको अवसर प्रदान गर्नु पर्दछ ।
- (ङ) बाल क्लब, संस्था वा सञ्जालको सदस्यता लिन वा सञ्जालमा प्रतिनिधित्व गर्न कुनै बालक वा बालिकालाई बाध्य पार्न हुँदैन ।
- (च) बाल क्लब, संस्था वा सञ्जालले दलीय राजनैतिक कार्यक्रममा सहभागी हुने वा त्यसको

समर्थन र विरोध गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु हुँदैन । तर, राजनैतिक विचारधारा र दृष्टिकोणका विषयमा वहस र छलफल सञ्चालन गर्न यस नियमले बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

१५. बाल क्लब तथा बाल सञ्जालको स्थानीय स्तरको भेला:

- (१) सार्वजनिक निकाय वा संस्थाले बालबालिकाको सुरक्षा र संरक्षणको सुनिश्चितता गरी बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जालको वडा, पालिकास्तरको भेला आयोजना गर्न सक्नेछन्।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको भेलाका आयोजकले सहभागी हुने प्रत्येक बालबालिका, बालबालिकाको आमाबाबु, संरक्षक वा माथवरसँग अनुमति लिई लिखित मञ्जुरीनामामा हस्ताक्षर गराउनुपर्दछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिमको भेला आयोजना गर्दा बालबालिकाले राती बास बस्ने गरी जानुपर्ने भएमा बालबालिकालाई परिवार वा संरक्षकको जिम्मा लगाई पठाउनु पर्नेछ । तर बालिकाको हकमा महिलाको साथ लगाइ पठाउनु पर्नेछ ।

१६. बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जालको आर्थिक दायित्व:

- (१) बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जालले कुनै पनि किसिमको आर्थिक कारोबार गर्नु हुँदैन र अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाले बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जाललाई आर्थिक दायित्व दिन हुँदैन ।
- (२) बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जालसँग सहकार्य गर्दा सहकार्य गर्ने संस्थाले आर्थिक दायित्व व्यहोर्ने गरी सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।
- (३) बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जालले आफ्नो संस्थाको आर्थिक दायित्व सञ्चालन गर्न कुनै व्यक्ति वा संस्था लाई जिम्मेवारी दिन सक्नेछन् ।
- (४) यसरी जिम्मेवारी पाएको संस्थाले प्रचलित कानून बमोजिम सामाजिक संस्थाले राख्ने लेखा प्रणाली बमोजिम संस्थाको लेखा राख्नुपर्नेछ ।

१७. बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जाललाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने:

- (१) स्थानीय तहले आफ्नो गाउँपालिकामा दर्ता भएका बाल क्लब, संस्था वा बाल सञ्जालको विवरण अद्यावधिक गरी राख्नुपर्नेछ ।
- (२) स्थानीय बाल अधिकार समितिले बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जालका उपलब्धीहरूको प्रकाशन र प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ५

स्थानीय बाल अधिकार समिति सम्बन्धी व्यवस्था

१८. पालिका बाल अधिकार समितिको गठन:

(१) स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको अध्यक्ष र सदस्य रहने स्थानीय बाल अधिकार समिति गठन हुनेछ:

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष	- संयोजक
(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य
(ग) कार्यपालिकाले तोकेको महिला वडा सदस्य सहित दुई जना वडा सदस्य	- सदस्य
(घ) कानून शाखा, स्वास्थ्य शाखा र शिक्षा शाखा प्रमुख गरि ३ जना	- सदस्य
(ङ) इलाका प्रहरी चौकी प्रमुख	- सदस्य
(ड) बालबालिकाको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाको तर्फबाट समितिले मनोनित गरेको एक जना प्रतिनिधी	- सदस्य
(च) स्थानीयस्तरमा उपलब्ध बाल चिकित्सक वा बाल मनोवैज्ञानिक मध्ये समितिले मनोनित गरेको एक जना	- सदस्य
(छ) यसै पालिकाको सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरु मध्ये समितिले मनोनित गरेको एक जना शिक्षक	- सदस्य
(ज) गाउँ बाल सञ्जालको प्रमुख वा प्रतिनिधि २ जना बालिका सहित ३ जना	- सदस्य
(झ) महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा ईकाई प्रमुख	- सदस्य सचिव

समितिले आवश्यकता बमोजिम बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यानुभव भएका व्यक्तिलाई बैठकमा आमन्त्रित सदस्यका रूपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको पालिका बाल अधिकार समितिको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

१९. स्थानीय बाल अधिकार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(१) स्थानीय बाल अधिकार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) समितिको दीर्घकालीन नीति, योजना र वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट स्वीकृत गर्ने,

(ख) बालबालिकाको अधिकारको सम्मान, संरक्षण, प्रवर्धन र परिपूर्तिको लागि आवश्यक स्थानीय नीति, कानून, योजना, कार्यक्रम र संस्थागत संयन्त्रको व्यवस्था गर्न स्थानीय तहलाई सुझाव दिने,

- (ग) स्थानीय तहद्वारा सञ्चालित बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा समिक्षा गरी सुझाव दिने,
- (घ) स्थानीय तहभित्र हुन सक्ने बालविवाह, बालश्रम, शारीरिक तथा मानसिक पीडा तथा बाल यौन दुर्व्यवहार जस्ता सबै प्रकारका बाल हिंसाको रोकथाम, निषेध र नियन्त्रण तथा सडक बालबालिकाको उद्धार, पुनःस्थापना, संरक्षण र व्यवस्थापनमा समन्वय, सहयोग र सहजीकरण गर्ने,
- (ङ) आफ्नो स्थानीय तहभित्रका वडा, विद्यालय, संरचनालाई बालमैत्री बनाउन आवश्यक मापदण्ड तर्जुमा गर्ने गराउने,
- (च) बालमैत्री स्थानीय शासनको अवलम्बनका साथै बालमैत्री वडा तथा स्थानीय तह घोषणा र दिगोपनाको नेतृत्व लिने,
- (छ) बाल अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्ने सम्बन्धमा सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने गराउने,
- (ज) स्थानीय तहमा एक आर्थिक वर्षमा बालबालिका सम्बन्धी भए गरेका कार्यहरू र बालबालिका तथा बाल अधिकारको अवस्था समेट्ने गरी बालबालिका सम्बन्धी स्थानीय वार्षिक प्रतिवेदन कार्यपालिकाको स्वीकृति लिई प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको दुई महिनाभित्र सार्वजनिक गर्ने, वेबसाइटमा राख्ने, समिति तथा स्थानीय तहमा सुरक्षित राख्ने र सोको एक/एक प्रति प्रदेश समिति, प्रदेश मन्त्रालय, परिषद् र मन्त्रालयमा पठाउने,
- (झ) बालबालिका सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क विवरण संकलन, अभिलेखीकरण तथा सूचना प्रणालीको विकास, सञ्चालन, व्यवस्थापन र सुदृढीकरणमा सहयोग गर्ने,
- (ञ) समितिको सचिवालय, जनशक्ति र आर्थिक स्रोत साधनको व्यवस्था मिलाउने, परिचालन गर्ने, तालिम दिन तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्न समन्वय र सहयोग गर्ने,
- (ट) स्थानीय तहमार्फत नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई बाल संरक्षण तथा बाल अधिकार प्रवर्धनका लागि द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय विकास साझेदार एवम् अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाबाट प्राप्त सहायताबाट आवश्यकतानुसार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ठ) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको स्वीकृत योजना, वार्षिक नीति तथा

कार्यक्रम अनुकूल प्राथमिकता निर्धारण गरी बाल संरक्षण तथा बाल अधिकार प्रवर्धनका लागि विशेष राष्ट्रिय अभियान सञ्चालनमा सहयोग गर्ने,

- (ड) स्थानीय तहमा बालबालिका खोज तलास नं. १०४ तथा बाल हेल्पलाइन नं. १०९८ (दश, नौ, आठ) नेपाल सञ्चालन सेवा अभिवृद्धिमा समन्वय, सहयोग र सहजीकरण गर्ने,
- (ढ) धर्मपुत्र धर्मपुत्री लिन दिन चाहने दम्पति तथा व्यक्तिलाई समितिमा सूचिकृत गरी आन्तरिक धर्मपुत्र धर्मपुत्री लिने दिने व्यवस्थालाई सहजीकरण गर्ने,
- (ण) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका तथा अनाथ बालबालिकालाई धर्मपुत्र धर्मपुत्री लिन दिन, संरक्षक र माथवर नियुक्त गर्न स्थानीय तह र अदालतलाई सहयोग गर्ने,
- (त) स्थानीय तहभित्र हुन सक्ने बाढी, पहिरो, हुरी बतास, शीत लहर र आगो जस्तो प्राकृतिक प्रकोप, मानवबाट सिर्जित संकट तथा कोरोना र इन्फ्लूएन्जा जस्ता महामारीबाट बालबालिकाको तत्काल आकस्मिक उद्धार, संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने,
- (थ) स्थानीय तह भित्र सञ्चालित बाल गृह, अस्थायी संरक्षण सेवा केन्द्र, पुनःस्थापना केन्द्र लगायतमा आश्रित बालबालिकाको समग्र स्थिति र उपलब्ध सेवाको गुणस्तर तथा प्रभावकारिताका सम्बन्धमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा प्राप्त निम्न विवरण सहित देहायका कुराहरूको समेत जाँचबुझ गरी सोको एक/एक प्रति वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र प्रदेश समिति, प्रदेश मन्त्रालय, परिषद् र मन्त्रालयमा पठाउने,
- १) बालबालिकाको व्यक्तिगत विवरण तयार गरी अद्यावधी गर्ने,
 - २) बालबालिकालाई नियमित रूपमा प्रदान गरिएको शिक्षा तथा तालिमको विवरण,
 - ३) बाल क्लब गठन गरी बालबालिकालाई खेलकूद, मनोरञ्जन तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम लगायतका बाल सहभागिता जस्ता अन्य क्रियाकलापमा संलग्न गराइएको विवरण,
 - ४) बालबालिकालाई ऐन, प्रचलित कानून तथा मापदण्ड बमोजिमको सुविधा प्रदान गरिएको विवरण,
 - ५) बाल गृह, अस्थायी संरक्षण सेवा केन्द्र, पुनःस्थापना केन्द्र तथा सामाजिकीकरण

केन्द्रमा बालमैत्री व्यवहार तथा वातावरण कायम भए नभएको विवरण,

- ६) बाल गृहमा आश्रित बालबालिका वैकल्पिक हेरचाहको व्यवस्थाको प्राथमिकता अनुसार अन्तिम विकल्पको रूपमा बाल कल्याण अधिकारबाट व्यवस्था मिलाइ राखिएको छ वा छैन,
- ७) व्यवस्थापन पक्ष तथा बालबालिकाले ऐन, प्रचलित कानून वा मापदण्डको पालन गर्नु पर्ने कुराहरू पालन गरेको छ वा छैन,
- ८) उपलब्ध स्रोत साधनलाई मध्य नजर गरी बालबालिकाको सर्वात्म हितलाई ध्यान दिएको छ वा छैन,
- ९) बाल संरक्षण मापदण्ड निर्माण गरी लागू गरे/नगरेको ।
- (२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार आवश्यकता अनुसार बाल कल्याण अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२०. स्थानीय बाल अधिकार समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) बाल अधिकार समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ:
 - क) समितिको बैठक कम्तीमा तीन महिनामा एक पटक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।
 - ख) अध्यक्षको निर्देशनमा समितिको बैठक सदस्य सचिवले बोलाउनेछ ।
 - ग) सदस्य सचिवले समितिको बैठक बस्ने सूचनासहित बैठकमा छलफल हुने विषयहरूको सूची एक दिन अगाडि नै समितिका सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
 - घ) समितिमा तत्काल कायम रहेका सदस्य संख्याको एकाउन्ड प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
 - ङ) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरूले आफू मध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
 - च) बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ । मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।
 - छ) समितिको बैठकको निर्णय सदस्य सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।
 - ज) समितिको बैठक तथा सञ्चालन खर्च स्थानीय तहको नियमानुसार हुनेछ ।

झ) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२१. उपसमिति वा कार्यटोली गठन गर्न सक्ने:

- (१) समितिले आफूले गर्नु पर्ने कुनै काम सुचारु रूपले सञ्चालन गर्नको निमित्त बाल विशेषज्ञ वा विज्ञ, बाल मनोविज्ञ, समाज सेवी, सामाजिक कार्यकर्ता, शिक्षक, चिकित्सक, बाल क्लबका प्रतिनिधि, सामाजिक परिचालक तथा बाल अधिकारकर्मीहरू मध्ये आवश्यकतानुसार समावेश हुने गरी निश्चित अवधिका लागि बढीमा तीन सदस्यीय उपसमिति वा कार्यटोली गठन गरी परिचालन गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने उपसमिति वा कार्य टोलीको काम, कर्तव्य र अधिकार, कार्य प्रकृति अनुसार काममा खटिए वा काम गरे वापत टोली वा सदस्यले पाउने भत्ता वा पारिश्रमिक वा सेवा सुविधा तथा अन्य कार्यविधि स्थानीय तहको प्रचलित नियमानुसार समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

२२. वडास्तरीय बाल अधिकार समिति:

- (१) स्थानीय तहले देहाय बमोजिमका अध्यक्ष र सदस्य रहने गरी वडास्तरीय बाल अधिकार समिति गठन गर्न सक्नेछ:
 - (क) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष -अध्यक्ष
 - (ख) वडा समितिले तोकेको महिला सदस्य सहित दुई जना वडा सदस्य - सदस्य
 - (ग) माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरू मध्ये एक जना र फोकल शिक्षक मध्ये एक जना गरी दुई जना - सदस्य
 - (घ) वडाको बालबालिका, शिक्षा र स्वास्थ्य संस्था प्रमुख तीन जना -सदस्य
 - (ङ) वडास्तरीय बाल सञ्जालले तोकेको १ जना बालिका सहित दुई जना - सदस्य
 - (च) प्रहरी चौकी प्रमुख - सदस्य
 - (छ) बाल अधिकार, बाल संरक्षण, बाल कल्याण, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा बाल न्यायका क्षेत्रमा कार्यानुभव भएका व्यक्ति मध्येबाट अध्यक्षले मनोनयन गरेका कम्तीमा एक जना महिला सहित दुई जना - सदस्य
 - (ज) वडा सचिव -सदस्य सचिव

ओमसतिया गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८२

(२) उपदफा (१) बमोजिमको वडास्तरीय बाल अधिकार समितिको पदावधि चार वर्षको हुनेछ र खण्ड (छ) बमोजिम सदस्यमा मनोनयन हुनको लागि देहाय बमोजिमको योग्यता पूरा भएको हुनु पर्नेछ:

- (क) नेपाली नागरिक,
- (ख) २१ वर्ष उमेर पूरा भएको,
- (ग) नैतिक पतन देखिने अन्य फौजदारी कसूरमा सजाय नपाएको,
- (घ) सम्बन्धित वडाभित्र स्थायी बसोबास भएको

(३) उपदफा (२) मा जेसुकै लेखेको भएता पनि वडा सदस्य, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष, विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधि तथा अन्य पदेन सदस्यहरू तथा बाल सञ्जालका प्रतिनिधिहरूका हकमा उमेर, बसोबास क्षेत्र, शैक्षिक योग्यताको आधारमा सदस्य हुन अयोग्य मानिने छैन ।

२३. वडास्तरीय बाल अधिकार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(१) वडास्तरीय बाल अधिकार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) वडाबाट प्रस्तावित हुने बालबालिका र बाल अधिकार सम्बन्धी योजना, नीति र कार्यक्रमहरूको बाल अधिकारमा आधारित सहभागितामूलक ढंगबाट निर्माण गर्ने,
- (ख) वडा तहमा बाल अधिकारका सचेतना, प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गराउने,
- (ग) वडालाई बालमैत्री बनाउने सिङ्गो प्रक्रियाको नेतृत्व लिने,
- (घ) वडा तहमा बाल अधिकारको अवस्था अनुगमन तथा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने गराउने,
- (ङ) बालबालिकाको सम्बन्धमा प्राप्त उजुरीहरूको संकलन गर्ने र रायसहित न्यायिक समितिमा पठाउने,
- (च) बालबालिकासंग परामर्श तथा छलफल कार्यक्रम गर्ने गराउने,
- (छ) वडास्तरमा बालश्रम, बालविवाह, बेचबिखन, ओसारपसार, बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, दुर्व्यवहार, शोषण अन्त्यका लागि बाल संरक्षण मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- (ज) सार्वजनिक सुनुवाईका समयमा स्थानीय तहबाट सम्पन्न भएका बाल अधिकारका कार्यहरूको प्रगति विवरण सार्वजनिक गर्ने,
- (झ) वडा तहमा बाल अधिकारका लागि कार्यरत सरकारी निकाय, संघसंस्था, परियोजना

तथा सेवाहरूको नक्सांकन गर्ने,

- (ञ) बाल अधिकारको संरक्षण तथा संवर्धनका लागि बहुपक्षीय निकायहरूसंग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने,
- (ट) वडामा रहेका बाल क्लब, सञ्जाल, समूहको सूची तयार गरी स्थानीय बाल अधिकार समितिमा पेश गर्ने,
- (ठ) वडामा सञ्चालित बालगृह, अस्थायी संरक्षण सेवा केन्द्रको अनुगमन गरी स्थानीय बाल अधिकार समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

२४. वडा बाल अधिकार समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था:

वडा बाल अधिकार समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम निर्धारण गरिएको छ:

- (१) समितिको बैठक कम्तीमा वर्षको चार पटक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।
- (२) अध्यक्षको निर्देशनमा समितिको बैठक सदस्य सचिवले बोलाउनेछ ।
- (३) सदस्य सचिवले समितिको बैठक बस्ने सूचना सहित बैठकमा छलफल हुने विषयहरूको सूची तिन दिन अगाडि समितिका सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) समितिमा तत्काल कायम रहेका सदस्य संङ्ख्याको एकाउन्न प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरूले आफू मध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (६) बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ । मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।
- (७) समितिको बैठकको निर्णय समितिको अध्यक्ष र सदस्य सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।
- (८) समितिको बैठक तथा सञ्चालन खर्च स्थानीय तहको नियमानुसार हुनेछ ।
- (९) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ६

बाल कल्याण अधिकारी सम्बन्धी व्यवस्था

२५. बाल कल्याण अधिकारीको नियुक्ति:

- (१) स्थानीय तहले ऐनको दफा ६१ को उपदफा (१) बमोजिम हुने गरी एकजना बाल कल्याण अधिकारी स्थानीय तहको कर्मचारी पदपूर्ति प्रक्रिया अनुसार नियुक्त गर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम बाल कल्याण अधिकारीको नियुक्ति नभएसम्म पालिकाले महिला तथा बालबालिका शाखा/ ईकाई प्रमुख वा अधिकृतस्तरको अन्य कुनै कर्मचारीलाई बाल कल्याण अधिकारी तोक्न सक्नेछ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम नियुक्त बाल कल्याण अधिकारीले स्थानीय बाल अधिकार समितिको सदस्य सचिवको रूपमा काम गर्नेछ।

२५. बाल कल्याण अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) बाल कल्याण अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:
 - (क) बाल अधिकार समितिको निर्णय एवम् निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
 - (ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट स्वीकृत नीति र योजना अनुरूप समितिको वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तह र स्थानीय बाल अधिकार समितिलाई आवश्यक सहयोग गर्ने एवम् कार्य सम्पादनको प्रगति प्रतिवेदन समितिको बैठकमा पेश गर्ने,
 - (ग) स्थानीय तह भित्र स्थायी तथा अस्थायी रूपमा बसोबास गर्ने सबै बालबालिकाले प्राप्त गर्नुपर्ने हेरचाह, स्वास्थ्य, शिक्षा, संरक्षण तथा सहभागिताको अवस्था सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन, अध्यावधिक र विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने,
 - (घ) स्थानीय तहका जोखिममा परेका, विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका, वैकल्पिक हेरचाहको आवश्यकता भएका तथा कसूरबाट पीडित बालबालिकाको तत्काल उद्धार, मनोसामाजिक परामर्श, उपचार, अस्थायी संरक्षण, आमाबाबुलाई पारिवारिक सहयोग, पारिवारिक पुनर्मिलन तथा वैकल्पिक स्याहार लगायतका कार्य गर्ने,
 - (ङ) खण्ड (घ) बमोजिमका कार्य गर्न कार्ययोजना तयार गरी पालिका बाल अधिकार समिति समक्ष स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने र स्वीकृत कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने,

- (च) आन्तरिक तथा अन्तरदेशीय धर्मपुत्र/धर्मपुत्रीका रूपमा जान योग्य आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्र स्थायी ठेगाना भएका बालबालिकाको विवरण स्थानीय तहबाट स्वीकृत गराई राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषदमा उपलब्ध गराउने,
- (छ) बालबालिका विरुद्धको कसूरको अनुसन्धान प्रक्रियामा पीडित तथा कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको अस्थायी तथा पारिवारिक संरक्षणका लागि प्रहरी कार्यालय तथा अदालतलाई आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- (ज) ऐनको दफा ४९ बमोजिम स्थानीय तहभित्र भएको वैकल्पिक हेरचाहको व्यवस्था, पुनर्स्थापना केन्द्र, अस्थायी संरक्षण सेवा, निगरानी कक्ष, तथा बालबालिकालाई शैक्षिक प्रयोजनका लागि राखिएका मठ, गुरुकुल, गुम्बा, मदरसा, चर्च जस्ता आवासीय गृहको नियमित अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन बालअधिकार समिति तथा अन्य सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने,
- (झ) स्थानीय तहमा भएका बालअधिकार उल्लंघन सम्बन्धी घटनामा बालबालिकाको तत्काल उद्धार, राहत, संरक्षण र घटना व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ञ) मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ बमोजिम बालबालिकाको संरक्षक वा माथवर नियुक्तिका लागि अदालतमा निवेदन दिने,
- (ट) बालबालिकाको लागि वैकल्पिक हेरचाहको उपलब्धताको प्रतिवेदन अदालतले माग गरेको अवस्थामा पेश गर्ने,
- (ठ) वैकल्पिक हेरचाहमा राखिएका बालबालिकाको जन्मदर्ता गर्ने, नागरिकता बनाउन र निजको चल अचल सम्पत्तिको अभिलेख राखी संरक्षण गर्न सम्बन्धित निकायमा सहजीकरण तथा सिफारिस गर्ने,
- (ड) बालबालिकाको गोपनियताको हकको उल्लंघन नहुने गरी खण्ड (ग), (झ), (ञ) र प्रचलित कानून बमोजिम प्रकाशित गर्नुपर्ने सूचना समेतको प्रतिवेदन स्थानीय बाल अधिकार समितिको स्वीकृतिमा प्रकाशन गर्ने र सोको विवरण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको साठी दिनभित्र प्रदेश बाल अधिकार समिति र राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद्मा पेश गर्ने,
- (ढ) स्थानीय तहको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा बालबालिकाका विषयलाई प्राथमिकता दिन पहल गर्ने,

परिच्छेद ७

बाल मनोविज्ञ, समाजसेवी तथा सेवा प्रदायक निकाय सम्बन्धी व्यवस्था

२६. समाजसेवी तथा बाल मनोविज्ञको सूची तथा नियुक्ति:

- (१) स्थानीय तहमा रही समाजसेवी तथा बालमनोविज्ञको रूपमा काम गर्न चाहने व्यक्तिले पालिका बाल अधिकार समिति समक्ष आफ्नो नाम सूचीकृत गराउनु पर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम समाजसेवी तथा मनोविज्ञलाई सूचीकृत गर्नका निमित्त पालिका बाल अधिकार समितिले निज निवेदकले पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजात तथा विवरणको सूची समेत संलग्न गरी सात दिनको सार्वजनिक सूचना जारी गर्नेछ।
- (३) समाजसेवी तथा बाल मनोविज्ञको रूपमा काम गर्न इच्छुक व्यक्तिले सूचनामा तोकिए बमोजिमका कागजात तथा व्यक्तिगत विवरण सहित पालिका बाल अधिकार समितिमा निवेदन दिनु पर्नेछ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिमको निवेदन तथा कागजातको जाँचबुझ गर्दा पालिका बाल अधिकार समितिले तोकेको न्यूनतम योग्यता पुगेका निवेदकहरूलाई समाजसेवीका रूपमा पालिका बाल अधिकार समितिले सूचीकृत गरी सोको सूचना प्रकाशन गर्नेछ।
- (५) समाजसेवीको छनौट र नियुक्तिको प्रक्रिया, निजको काम, कर्तव्य, अधिकार, पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा स्थानीय बाल अधिकार समितिको सिफारिसमा पालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ।
- (६) उपदफा (५) बमोजिम नियुक्त हुने समाजसेवीको पारिश्रमिक गाउँपालिकाले निर्धारण गर्नेछ।

२७. सेवा प्रदायक निकायको नक्साङ्कन तथा सूचीकरण:

- (१) स्थानीय तहमा रही बालबालिकाको हक, हित र अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्धनका लागि ईच्छुक सामाजिक संस्थाहरू पालिकामा अनिवार्य रूपमा सूचीकृत हुनु पर्दछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सूचीकृत गर्नका निमित्त पालिका बाल अधिकार समितिले निवेदकले पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजात तथा विवरणको सूचीसमेत संलग्न गरी सात दिनको सार्वजनिक सूचना जारी गर्नेछ।
- (३) स्थानीय तहमा सूचीकृत हुन इच्छुक सेवा प्रदायक निकायले सूचनामा तोकिए बमोजिमका कागजात तथा संस्थागत विवरण सहित पालिका बाल अधिकार समितिमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

ओमसतिया गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८२

- (४) उपदफा (३) बमोजिमको निवेदन तथा कागजातको जाँचबुझ गरी तोकेको योग्यता पुगेका निवेदकहरूलाई सेवा प्रदायक निकायको रूपमा पालिका बाल अधिकार समितिले सूचीकृत गरी सोको सूचना प्रकाशन गर्नेछ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम सूचीकृत भएका निकायलाई समितिले आवश्यक परेको बेलामा सम्झौता गरी सेवा प्रवाहको अवसर प्रदान गर्नेछ।

परिच्छेद ८

बाल कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

२८. बाल कोष:

- (१) विशेष संरक्षणका आवश्यकता भएका तथा जोखिममा परेका तथा हिंसा पीडित बालबालिकाको सहयोगार्थ पालिकास्तरमा एक बाल कोष रहनेछ। बालबालिका सम्बन्धि ऐन २०७५, को दफा ६३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि, स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ बमोजिम ओमसतिया गाउँपालिकाले बाल कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि कार्यविधि बनाई सो बमोजिम बाल कोष सञ्चालक तथा व्यवस्थापन गर्नेछ। उक्त कोषको संचालन तथा व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको बालकोषमा देहाय बमोजिमका रकमहरू रहनेछन्:
 - (क) पालिकाबाट वार्षिक रूपमा विनियोजित बजेट,
 - (ख) संघसंस्थाबाट प्राप्त हुने सहायता,
 - (ग) निजी व्यवसाय तथा व्यक्तिहरूबाट प्राप्त हुने आर्थिक सहायता,
 - (घ) स्थानीय न्यायिक समितिबाट बालबालिकाविरुद्ध हिंसाका घटनामा गरिएको जरिवाना रकम,
 - (ङ) बाल अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्धनका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम
 - (च) अन्य तोकिएका आम्दानी

२९. बाल कोष सञ्चालक समिति:

- (१) बाल कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापनकाका सम्पूर्ण कार्य दफा १७ मा उल्लेख गरेको बाल अधिकार समितिले नै गर्नेछ।

(२) समितिले आवश्यक भएमा बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यानुभव भएका तथा सरोकारवाला व्यक्तिहरूलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको बाल कोष सञ्चालन समितिको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

३०. बाल कोष सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(१) बाल कोष सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार बाल कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधिमा तोकिए बमोजिमको हुनेछ ।

३१. बाल कोष सञ्चालक समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(ख) समितिको बैठक संयोजक तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(ग) समितिको बैठक बस्नुभन्दा कम्तिमा तिन दिन अगाडि समितिको सदस्य सचिवले बैठकमा छलफल हुने कार्यसूची सहितको सूचना सबै सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ ।

(घ) समितिको बहुमत सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(ङ) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा समितिका उपस्थित सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छानेको सदस्यले गर्नेछ ।

(च) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(छ) समितिको निर्णय समितिको अध्यक्ष र सदस्य सचिवले प्रमाणित गरी राख्नेछ ।

(ज) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(झ) जोखिममा रहेका बालबालिकाको आकस्मिक उद्धार तथा पुनस्थापना गर्नु पर्ने अवस्था भएमा समितिको संयोजक र सदस्य सचिवको आपसी सहमतिले आवश्यक हुने रकम निकासो खर्च गर्ने सक्नेछन् । तर सो खर्च रकम समितिको बैठकबाट अनुमोदन गर्नु पर्नेछ ।

३२. बाल कोषको प्रयोग प्रयोजन:

(१) बाल कोषको प्रयोग तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३३. बालकोषको खर्चका सीमा:

(१) बाल कोषको रकम सञ्चालक समितिको निर्णय बमोजिम खर्च गर्न सकिने छ ।

३४. कोषको खाता सञ्चालन:

- (१) कोषको रकम समितिको निर्णयले कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको सहमतिमा नेपाल राष्ट्र बैकबाट इजाजत प्राप्त पायक पर्ने क वर्गको बैकमा खाता खोली सञ्चालन गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको खाता प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- (३) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कोषको रकम खर्च नभइ आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रिज हुने छैन ।

३५. कोषको लेखा र लेखा परीक्षण:

- (१) कोषको आय-व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको लेखा प्रणाली बमोजिम राखिने ।
- (२) कोषको लेखा परीक्षणको जिम्मेवारी स्थानीय तहको हुनेछ ।

परिच्छेद ९
विविध

३६. स्रोतको व्यवस्थापन:

स्थानीय तह तथा वडाले बाल अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्धन गर्न योजना निर्माण गरी सो योजनाको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने छ ।

३७. प्रोत्साहन तथा पुरस्कारको व्यवस्था:

बाल अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्धन कार्यमा उल्लेखनीय योगदान दिने व्यक्ति, बाल क्लब, सञ्जाल तथा संघसंस्थालाई पालिकाले उचित प्रोत्साहन तथा पुरस्कार प्रदान गर्न सक्नेछ ।

३८. कार्यविधिको व्याख्या गर्ने वा बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार:

कार्यविधिको कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै द्विविधा हुन गएमा सोको व्याख्या वा बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार गाउँ कार्यपालिकालाई हुनेछ ।

३९. संशोधन गर्न सकिने:

यस कार्यविधिलाई गाउँ कार्यपालिकाको कार्यपालिकाको बैठकबाट आवश्यक संशोधन गर्न सक्नेछ ।

४०. सूचक बनाउन सक्ने:

गाउँ कार्यपालिकाले बालमैत्री गाउँ निर्माणका उपलब्धि लेखाजोखा गर्न आवश्यक सूचकहरू बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ ।

४१. यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिने:

स्थानीय तहले यो कार्यविधि लागू हुनुभन्दा अघि गरेका बालबालिका सम्बन्धी कार्यहरू यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

४२. खारेजी र बचाउ:

यो कार्यविधि बालबालिका सम्बन्धी प्रचलित कानूनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य र बदर हुनेछ ।

अनुसूची-१
(दफा ८ को उपदफा २ सँग सम्बन्धित)

बालगृहले पालना गर्नु पर्ने न्यूनतम मापदण्डहरू

सञ्चालनमा रहेका बालगृह वा बालबालिका सम्बन्धि ऐन २०७५ को दफा ५२ बमोजिम स्थापना हुने बालगृहले पूरा गर्नुपर्ने न्यूनतम मापदण्ड:

(क) भौतिक पूर्वाधार र सुविधा:

१. बालगृह रहने भवन बाढी, पहिरो जस्ता प्राकृतिक जोखिम नहुने ठाउँमा हुनु पर्दछ ।
२. बालगृह पर्खाल सहितको सुरक्षित, सुविधाजनक, बालमैत्री एवम् अपाङ्गता मैत्री हुनु पर्दछ ।
३. बालबालिकाको शयन कक्षमा प्रत्येक बालबालिकाका लागि कम्तीमा ३० वर्ग फिट सतह पर्ने एउटा शयन कक्षमा बढीमा ८ जना बालबालिकासम्म राख्ने, खाट बढीमा दुई तल्लाको मात्र हुने गरी मौसम अनुसारको पर्याप्त र सफा ओढ्ने ओछ्याउने उपलब्ध हुनु पर्दछ ।
४. बालक र बालिकाको सुत्ने व्यवस्था बेग्ला बेग्लै भवन, तला वा खण्डमा हुनु पर्दछ ।
५. बिरामी वा ६ वर्ष मुनिका बालबालिकालाई सुरक्षा र हेरचाहका निम्ति हेरचाहकर्तालाई नजिकै सुताउने व्यवस्था हुनु पर्दछ । तर, बालबालिकाको शयन कक्षमा बालगृहका अन्य कर्मचारी सुत्नु हुँदैन ।
६. प्रत्येक बालबालिकालाई आफ्नो निजी सरसामान, शैक्षिक सामग्री र कपडा राख्नको लागि प्रत्येक सरुक्षित स्थान उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
७. बालक र बालिका १०/१० जनाका लागि अलग्गै सफा तथा बालमैत्री र लैङ्गिकमैत्री शौचालय र स्नानघरको व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
८. बालबालिकालाई व्यक्तिगत सरसफाइका लागि आवश्यक स्वच्छ, चिसो र तातोपानी उपलब्ध हुनुपर्दछ र फोहोरको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।
९. बालगृह रहेको भवनमा अनिवार्य रूपमा भान्सा, भण्डार, भोजन, शयन, अध्ययन तथा

पुस्तकालय, मनोरञ्जन, मनोविमर्श तथा प्राथमिक उपचार, कार्यालय लगायत आवश्यक कक्षहरूको व्यवस्था हुनु पर्दछ । उक्त कक्षहरूमा आवश्यक र उपयुक्त फर्निचर, सामान, झ्यालका साथै प्रकाश र हावा पुग्ने हुनु पर्दछ ।

१०. अग्नि नियन्त्रण उपकरणको व्यवस्था हुनु पर्दछ ।
११. बालगृहको साइनबोर्ड सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्दछ ।

(ख) बालबालिकाका लागि आधारभूत सेवासुविधा:

१२. प्रत्येक बालबालिकालाई अनिवार्य रूपमा औपचारिक शिक्षाको प्रबन्ध गर्नु पर्दछ ।
१३. औपचारिक शिक्षामा समावेश हुन नसक्ने बालबालिकालाई अनौपचारिक शिक्षाको प्रबन्ध गर्नु पर्दछ ।
१४. बालगृहमा बिहान वा बेलुकी शिक्षण सिकाइको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
१५. बालबालिकालाई नियमित स्वास्थ्य जाँच र उपचारको व्यवस्था हुनु पर्दछ ।
१६. सबै बालबालिकाको स्वास्थ्य बिमा गराउनु पर्नेछ । स्वास्थ्य बिमामा समावेश नभएका गम्भीर प्रकृतिको स्वास्थ्य समस्या भएका बालबालिकालाई अन्य स्वास्थ्य संस्थसँग सम्झौता गरी उपचारको व्यवस्था तुरुन्त गर्नु पर्दछ ।
१७. बालबालिकालाई बालगृहमा भर्ना गर्ने बित्तिकै मौसम अनुसारको अनौपचारिक पोशाक, विद्यालय जाने बालबालिकाका लागि मौसम अनुसारको कम्तीमा दुईजोर विद्यालय पोशाकको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
१८. बालबालिकाका लागि मौसम अनुसारको स्वस्थ र पोषणयुक्त पर्याप्त खानाको व्यवस्था (बिहानको खाजा, खाना, अपरान्हको खाजा र बेलुकीको खाना) हुनु पर्दछ । पत्रु खाना पूर्ण रूपमा निषेध गरिएको हुनु पर्दछ ।
१९. ओढ्ने, ओछयाउने, लगाउने लुगाहरू लगायतका लत्ताकपडाहरू सफा राख्नु पर्दछ ।

(ग) बाल संरक्षण:

२०. संस्थाको बाल संरक्षण मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।
२१. बालबालिकालाई जातजाति, भूगोल, धर्म, लिङ्ग, भाषा, शारीरिक, मानसिक जस्ता अवस्थाका आधारमा भेदभाव गर्नु हुँदैन ।
२२. बालगृहमा रहेका बालबालिकालाई कुनै पनि किसिमका दुर्व्यवहार, हिंसा, शोषण वा भेदभाव गर्नु हुँदैन ।
२३. बालगृहमा रहेका बालबालिकाको जन्मदर्ता प्रमाणपत्र नभएको अवस्थामा प्रचलित कानून अनुसार जन्मदर्ता प्रमाणपत्रको व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।
२४. मनोसामाजिक विमर्शको आवश्यकता भएका बालबालिकालाई आवश्यकता अनुसार परामर्शको व्यवस्था हुनु पर्नेछ ।

२५. बालबालिकाको पढाइमा अवरोध हुने र हित विपरित हुने गरी बालबालिकालाई कुनै पनि कार्य गराउन पाइनेछैन ।
२६. बालबालिकासँग सम्बन्धित हिंसा, शोषण लगायतका घटनाको सम्बोधन यथाशीघ्र गर्नुपर्दछ र कानूनी प्रक्रियाको आवश्यकता भएको अवस्थामा सोको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
२७. बालबालिकाको सहज पहुँच र गोपनीयता कायम हुने गरी बालगृहमा गुनासो/सुझाव पेटिकाको व्यवस्था हुनु पर्दछ । गुनासो सुनुवाई संयन्त्रबाट प्रत्येक दिन उक्त पेटिका खोली प्राप्त गुनासो/सुझावलाई तत्काल सम्बोधन गर्नुपर्दछ । उजुरीकर्तासँग प्रतिशोध नलिइने सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।
२८. बालगृहमा बालबालिकासँग सम्पर्क गर्न आउने कुनै पनि व्यक्ति बालगृहका व्यवस्थापक वा कर्मचारीलाई असम्बन्धित वा शंका लागेमा निजको आवतजावत तथा बालबालिका सँगको सम्पर्कलाई निषेध गर्नु पर्दछ ।
२९. बालगृहमा आवासीय कर्मचारी बाहेक कुनै पनि बाह्य व्यक्तिहरु तथा स्वदेशी वा विदेशी स्वयंसेवकलाई बास बस्न दिन पाइनेछैन ।
३०. बालगृहमा कुनै दुर्घटना भएमा वा बालबालिकालाई आपतकालीन अवस्था भएमा अपाङ्गता भएका बालबालिकाले पनि तत्काल सूचना दिन सक्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ ।
३१. सुरक्षा जोखिम भएका बालबालिकालाई बालगृह भित्र वा बाहिर कुनै पनि जोखिमबाट पूर्ण सुरक्षित हुने बन्दोबस्त मिलाउनु पर्दछ ।
३२. बालबालिकाको पारिवारिक धर्म र संस्कार अनुसारको क्रियाकलाप गर्ने व्यवस्था हुनु पर्दछ । तर बालबालिकालाई कुनै आस्था वा धर्म ग्रहण गर्न बाध्य बनाउने वा लोभ्याउने वा उक्साउने गर्नु/गराउनु हुँदैन ।
३३. बालगृह र बालबालिकाको सहमति बिना कसैलाई पनि फोटो वा भिडियो खिच्न दिनु हुँदैन ।
३४. बालबालिकालाई बालगृहमा कसैले पनि हेपाइ/बुलिङ गर्न पाइने छैन ।
३५. ३ वर्षसम्मका प्रत्येक ५ जना बालबालिकाका लागि कम्तीमा १ जना, ४ देखि १० वर्षसम्मका १० जनाका लागि कम्तीमा १ जना हेरचाहकर्ता (कम्तीमा एकजना महिला) हुनु पर्दछ ।
३६. बालिकामात्रका लागि सञ्चालित बालगृहमा आवासीय कर्मचारी महिला हुनु पर्दछ ।

(घ) मनोरञ्जन, खेलकुद, विकास, सिर्जनात्मक तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप:

३७. बालगृह भित्र बालबालिकाको शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक विकासका लागि उमेर, रुची, क्षमता अनुसारको मनोरञ्जन, खेलकुद, श्रव्यदृष्य सामग्री लगायत बालगृह बाहिर समेत उपयुक्त खेलकुदको व्यवस्था हुनु पर्दछ ।
३८. बालबालिकाको रुची अनुसार चित्रकला, मुर्तिकला, गीत, संगीत, साहित्य, खेल लगायतका

सिर्जनात्मक कार्यहरु गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

३९. बालगृहका १६ वर्ष वा सोभन्दा माथिका बालबालिकालाई जीवनोपयोगी तथा उनीहरुको रुची र क्षमता अनुसारको तालिमको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
४०. बालबालिकालाई वर्षमा कम्तीमा एक पटक बनभोज वा शैक्षिक भ्रमणको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
४१. बालगृहमा बाल क्लवको व्यवस्था हुनु पर्दछ ।

(ङ) सूचना व्यवस्थापन:

४२. बालबालिकाको फोटो सहित वैयक्तिक विवरण, जन्मदर्ता प्रमाणपत्र, बालबालिकासँग सम्बन्धित शिक्षा, स्वास्थ्य, घटना व्यवस्थापन जस्ता सूचना अनिवार्य पूर्ण रुपमा अध्यावधिक राख्नु पर्दछ ।
४३. प्रचलित कानून बमोजिम बालबालिकाका संवेदनशील सूचना गोप्य राख्नु पर्नेछ ।
४४. बालगृह भित्र बालबालिका, बालगृहका पदाधिकारी र कर्मचारी, बाह्य आगन्तुक वा जो कोहीले पालना गर्नुपर्ने आचार संहिता देखिने गरी राख्नु पर्दछ ।
४५. बालगृहको परिसरमा बालगृहका पदाधिकारी, कर्मचारी, आगन्तुक, बालबालिका लगायत कसैबाट पनि लागूपदार्थ, चुरोटसुती र मदिराको सेवन वा प्रयोग नहुने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।
४६. बालगृहको प्रशासनिक र आर्थिक लगायतका सूचना वा फाइल अध्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

(च) अन्य व्यवस्था:

४७. बालगृहमा दैनिक तथा साप्ताहिक कार्यतालिका र भोजन तालिका बनाई कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।
४८. बालबालिकालाई समय समयमा आफन्तसँग सम्पर्क तथा भेटघाट गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
४९. बालगृहमा कार्य गर्ने सबै कर्मचारीलाई बालगृहको नीति तथा मापदण्ड, बाल अधिकार र बालमैत्री व्यवहार बारे अनुशिक्षण वा तालिम दिएको हुनु पर्नेछ ।
५०. बालगृहमा कम्तीमा ३० जना बालबालिका लागि देहायको संख्यामा कर्मचारी हुनुपर्छ:
 १. भान्से तथा हेरचाहकर्ता (महिला) २ जना पूर्णकालीन,
 २. शिक्षण, सिकाइ सहजकर्ता १ जना पूर्णकालीन/आंशिक,
 ३. व्यवस्थापक/प्रशासक १ जना पूर्णकालीन,
 ४. मनोविमर्शकर्ता १ जना पूर्णकालीन/आंशिक,
 ५. स्वास्थ्यकर्मी १ जना पूर्णकालीन/आंशिक,
 ६. खेल/मनोरञ्जन सहयोगी १ जना आंशिक,
 ७. सामाजिक कार्यकर्ता १ जना पूर्णकालीन/आंशिक ।
५१. बालगृहमा रहने कर्मचारी र स्वयंसेवकको नियुक्ति र सेवासुविधा सम्बन्धी स्पष्ट व्यवस्था हुनुपर्ने ।

अनुसूची-२

(दफा १० को उपदफा १ संग सम्बन्धित)

बाल क्लब दर्ता प्रमाण-पत्र लिन दिइने निवेदनको ढाँचा

मिति:.....

श्री ओमसतिया गाउँपालिका,
हाटी फर्साटिकर, रुपन्देही ।

विषय:- बालक्लब वा संस्था वा सञ्जाल दर्ता सम्बन्धमा ।

उपर्युक्त सम्बन्धमा रुपन्देही जिल्लाको ओमसतिया गाउँपालिका वडा नं. टोल स्थित बाल क्लब वा संस्था/बाल सञ्जाल दर्ता गरी बाल अधिकारको प्रवर्धन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न हामीजना सम्मिलित हुनेगरी नामक बाल क्लब वा संस्था/बाल सञ्जाल दर्ता गर्न इच्छुक भई देहाय बमोजिमको कागजात संलग्न गरी दफा ९ को उपदफा १ बमोजिम बाल क्लब वा संस्था र बाल सञ्जाल दर्ता गरिदिनु हुन अनुरोध छ ।

संलग्न गरिएका कागजातहरू

१. बाल क्लबमा आवद्ध सदस्य तथा पद सम्बन्धी विवरण
२. बाल क्लब वा संस्था दर्ता गर्न चाहने बालबालिकाको नाम थर, उमेर, अध्ययन गरिरहेको कक्षा, ठेगाना र जन्मदर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि वा अध्ययनरत विद्यालय वा आश्रित बाल गृहको सिफारिस पत्र,
३. बाल क्लब वा संस्थाको उद्देश्य तथा सो मार्फत गर्न चाहेका मुख्य कामको विवरण,
४. बाल क्लब वा संस्थाको सदस्यताको किसिम, सदस्यता लिने प्रक्रिया तथा कार्यसमितिमा रहने पदहरूको विवरण तथा निर्वाचित हुने प्रक्रिया र अवधि सम्बन्धी विवरण ।

दस्तखतः

नामः

पदः

सम्पर्क नंः

अनुसूची-३

(दफा १० को उपदफा २ संग सम्बन्धित)

संस्था/बाल क्लव/सञ्जाल सूचीकृत प्रमाणपत्रको नमुना

ओमसतिया गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
हाटी फर्साटिकर, रुपन्देही
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

सूचीकृत/आवद्धता प्रमाण-पत्र

आवद्धता नं.-

मिति:

श्रीसंस्था/बाल क्लव/सञ्जाल

ठेगाना ।

रुपन्देही जिल्ला ओमसतिया गाउँपालिका वडा नं. को
विद्यालय/समुदाय/बालगृह/बाल सुधार गृहमा गठित संस्था/बाल
क्लव/सञ्जाललाई यस ओमसतिया गाउँपालिकामा आवद्धता गरी “बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन
कार्यविधि २०८२” को दफा ९ को उपदफा २ ले व्यवस्था गरे अनुसार आवद्धताको प्रमाण पत्र प्रदान
गरिएको छ ।

बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्धन कार्यमा नेपालको संविधान, २०७२, बालअधिकार सम्बन्धी
अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी, १९८९ तथा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५, लगायत बालबालिका सम्बन्धी
विद्यमान कानूनहरूको अधीनमा रही यस ओमसतिया गाउँपालिकाको बालमैत्री अभियानमा यहाँहरूको
सक्रिय सहभागिताको अपेक्षा गर्दछौ ।

प्रमाण पत्र जारी गर्नेको

नाम:

पद:

दस्तखत:

मिति:

अनुसूची-४

(दफा १० को उपदफा १ संग सम्बन्धित)

संस्था/बाल क्लब/सञ्जाल नविकरणको लागि निवेदनको ढाँचा निवेदन पत्रको ढाँचा

मिति:

श्री ओमसतिया गाउँपालिका,
हाटी फर्साटिकर, रुपन्देही ।

विषय:- संस्था/बाल क्लब/सञ्जाल नविकरण गरी पाऊँ भन्ने बारे ।

महोदय,

रुपन्देहीजिल्लाओमसतियागाउँपालिकावडानं.....स्थित.....विद्यालय/समुदाय/बालगृह/बाल सुधार गृहमा आधारित हाम्रो नामको संस्था/बाल क्लब/सञ्जाल ओमसतिया गाउँ कार्यापालिकाबाट स्वीकृत “पालिका बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन कार्यविधि, २०८२” को दफा ९ को उपदफा ३ ले गरेको व्यवस्था” बमोजिम मिति मा दर्ता/सूचीकृत भै क्रियाशील रहदै आएको छ । हाम्रो आवद्धता/दर्ता/सूचीकृत नं.....रहेको छ । पालिका बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन कार्यविधि, २०८२ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम संस्था/बाल क्लब/सञ्जाल नविकरण गर्नको लागि देहायको विवरण खोली निवेदन पेश गरेका छौं ।

हाम्रो संस्था/बाल क्लब/सञ्जालले वर्ष भरी सम्पन्न गरेका मुख्य क्रियाकलापहरूको संक्षिप्त विवरण, संस्था/बाल क्लब/सञ्जालमा रहेका सदस्यहरू तथा कार्य समितिमा रहेका पदहरूको विवरण यसैसाथ संलग्न गरिएको छ ।

भवदीय,

अध्यक्ष

संस्था/बाल क्लब/सञ्जाल नविकरणका लागि संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरू:

- १) अनुसूची अनुसारको निवेदन,
- २) संस्था/बाल क्लब/सञ्जालले वर्ष भरी सम्पन्न गरेका मुख्य क्रियाकलापहरू,
- ३) संस्था/बाल क्लब/सञ्जालको निर्णय,
- ४) विद्यालयको हकमा विद्यालयको सिफारिस,
- ५) वडाको सिफारिस,
- ६) संस्था/बाल क्लब/सञ्जाल दर्ताको प्रतिलिपि ।

अनुसुची-६

पालिका बाल अधिकार समितिमा उजुरी दिने निवेदनको ढाँचा
ओमसतिया गाउँपालिका
पालिका बाल अधिकार समिति

मिति:

विषय:

१. विद्यार्थीको नाम थर(आफूलाई नाम थर लेख्न मन नलागेमा नलेख्दा पनि हुने)
२. कक्षा (आफूलाई कक्षा लेख्न मन नलागेमा नलेख्दा हुने)
३. विद्यालयको नाम
४. उमेर
५. लिङ्ग
६. गुनासो तथा घटना
७. घटना घटाउने व्यक्ति
८. घटनाको प्रकृति
९. घटना वा समस्या नयाँ हो वा दोहोरिएको हो
१०. घटना वा समस्या समाधानका सम्भावित उपायहरू के हुन सक्दछन्?

.....

निवेदकको दस्तखत

(दस्तखत गर्न मन नलागेमा नगर्दा पनि हुने)

आज्ञाले,

.....

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत